

Hvilke konsekvenser får stigningen i antal af kristne indvandrere for den lokale sognekirke?

ved Inge Lise Pedersen, formand for Landsforeningen af Menighedsråd

Det kommer an på så meget:

Rent objektivt kommer det an på hvilke migranter det er og hvad det er for et lokalsamfund og for en sognemenighed de er kommet til.

Men lige så vigtigt er det hvordan vi fra folkekirkens side reagerer. Her – som i så mange andre sammenhænge – gælder det ikke blot om hvordan vi har det, men mindst lige så meget om hvordan vi ta'r det. Det er selvfølgelig tilfældet for begge parter, men her skal det dreje sig om den part jeg kender noget til: de danske sognemenigheder.

Før vi kommer til den subjektive reaktion lige et par ord om de objektive forhold, som jo ikke er helt uden betydning.

Hvilke kirkeretninger kommer immigranterne fra?

I hvor høj grad er de indstillet på at forsøge at blive en del af den lokale folkekirkemenighed, eller (hvis de danner deres egen migrantmenighed) på at samarbejde med den/de lokale kirker?

Hvor store er sprog og kulturforskellene?

Og hvordan ser den lokale sognemenighed ud?

Er det et stort bysogn, kan de kristne indvandrere bo der upåagtet, fordi man i forvejen ikke kender alt og alle. Og hvis migranterne er tamilske eller vietnamesiske katolikker, og der i øvrigt er en katolsk kirke i nærheden, ja så vil man i den lokale folkekirke ikke opfatte det som sit ansvar, men mene at det tager katolikkerne sig af – hvad de jo også gør. Der skal i praksis rigtig mange kristne indvandrere til før det spiller nogen rolle for det lokale folkekirkens sogn – bortset fra at antallet af menighedsrådsmedlemmer går ned, hvis medlemstallet bliver lavere.

Anderledes i et lille landsogn hvor man hurtigt opdager at der er kommet nye indvandrere til. Der er én gruppe af indvandrere som i hvert fald for nogens vedkommende er blevet integreret i de lokale folkekirkemenigheder: det er de hollandske landmænd som i et vist antal har bosat sig især i det sydlige Jylland. Den del af de (oftest reformerte) hollandske landmænd som hjemmefra var kirkesøgende har været meget hurtige til at lære dansk, og i en hel del tilfælde er de gledet ind i det lokale kirkeliv – specielt hvis de ikke lige var havnet i et af de sogne der sætter en ære i at der ikke foregår noget som helst mellem søndag kl. 11.15 og næste søndag kl. 10. Der er undersøgelser der tyder på at de kirkeligt aktive blandt de hollandske landmænd er blevet hurtigere integrerede i lokalsamfundet end de ikke-kirkelige. Bibelkredse og lignende aktiviteter er tydeligvis aktive integrationsinstrumenter.

Det er derimod ikke klart for mig om der også er sket noget med disse sogne, eller de blot har været i stand til at absorbere denne trods alt beskedne mængde af tilflyttere med en beskedne sproglig og kulturel forskel.

(De historikere der havde lavet undersøgelsen var ganske vist overraskede over at hollænderne havde klaret at tilegne sig det meget vanskelig og "afvigende" sønderjyske sprog! De havde helt tydeligt glemt at tænke på hvad lokalsproget afveg fra – det er vist ikke længere fra hollandsk end rigsdansk er.)

Nu kommer de fleste kristne indvandrere jo længere væk fra end Holland, og hvad så?

Det er stadig vigtigt at skelne mellem de små overskuelige landsogne, hvor man hurtigt spotter at der er kommet nye folk til, og så de større sogne.

Hvis jeg skal holde mig til sandheden (og det er jo altid bedst), så er situationen i de fleste store bysogne nok at man slet ikke har opdaget at der bor mange kristne i sognet med anden etnisk, kulturel og kirkelig baggrund end lurmærket dansk folkekirkelighed. Enten er disse indvandrere usynlige, eller de er godt nok synlige (hvis de er mørkhårede og brunøjede), men man tror at de er muslimer.

Når man først har opdaget i det store sogn at der er kommet nye og anderledes kristne til sognet, hvad så?

Mange af disse sogne er principielt uendeligt åbne, men i praksis er vi ofte snarere uberørte, eller skulle vi bruge det mere dækkende udtryk: ligeglade. Der er jo i forvejen en stor del af sognets beboere som vi kun har en meget spinkel og sporadisk kontakt med, uanset om de er medlemmer eller ej.

Er vi rummelige til at optage personer med anden sproglig og kulturel baggrund?

Har vi vilje og overskud til at samarbejde?

Det er her det for alvor gælder, at man har det som man ta'r det.

Tager man det som et blandt mange andre forfaldstegn i det moderne samfund, eller udnytter man det mere positivt? Ser man det som et problem eller som en resurse? En besværlighed eller en mulighed?

Vælger vi kun at se det som en besværlighed, tror jeg ikke der kommer noget som helst godt ud af det. I så fald vil det snarest føre til en total stivnen. Man vil krampagtigt forsøge at bevare alt uændret, for at holde på de gode gamle dage, og liv og indhold vil forsvinde mens man kæmper for at holde rammerne uændret.

Men vi kunne jo også vove at være lidt mere positive, skønt vi er gode til det modsatte. Hvordan er det nu katolikkerne siger? Når der er to protestanter til stede, er der mindst ét problem. På det punkt er vi vældig gode protestanter.

Vi kunne jo i god bibelsk tradition se den nye situation, ikke som en besværlighed men som en prøvelse.

Eller (for vi er jo ikke så vant til at udtrykke os i slige bibelske kategorier) måske skulle vi vove at se mulighederne i den nye situation, og omformulere spørgsmålet til: Hvordan kan vi som lokal sognemenighed udnytte den nye situation til noget positivt – også for os selv?

Tilstedeværelsen af kristne med andre opfattelser af kristendommen, anderledes gudstjenesteformer og andre måder at være sammen på, fortæller at ting kan være anderledes.

Og det kan samtidig være en god anledning til at besinde sig på hvad vi var og er som sogn og menighed.

Man kunne måske endda svinge sig op til at lade tilstedeværelsen af andre kristne i sognet end den danske normaludgave være anledning til nogle overvejelser over, hvad det betyder helt konkret, her hos os, at folkekirken har en tredobbelt bestemmelse:

- evangelisk luthersk
- dansk
- folkekirke

Ingen af disse tre bestemmelser er jo uforanderlige og udtømt en gang for alle. Det er ikke uden videre det samme at være evangelisk luthersk i 2009 som i reformationsårhundredet, og det samme gælder det danske. Og hvordan er vi egentlig folkekirke på nutidens vilkår?

Hver generation må se på hvad det betyder for os at være en evangelisk luthersk dansk folkekirke her og nu. Og når vi begynder at kigge på det, vil det vise sig at forholdet mellem de tre bestemmelser heller ikke er statisk.

Denne selvbesindelse er vigtig, også lokalt, som baggrund for at forstå i hvert fald noget af indvandrerens kristendomsopfattelse, som jo er blevet til i en ganske anden kulturel kontekst, ofte i en minoritetskirke, og næsten altid med et andet forhold mellem kirke og stat.

Netop på talerstolen i Vartov er det nærliggende at pege på det faktum, at de grundtvigsk prægede sogne og grupperinger tilsyneladende har været mere tilbageholdende over for at tage kontakt både til kristne asylansøgere og til migrantmenigheder, end IM og missionsk prægede sogne.

Det er tankevækkende. For grundtvigsk prægede sogne og menighedsråd og præster burde jo om nogen være opmærksomme på, at den forskellige folkelighed har betydning for hvordan kristendommen har taget form forskellige steder, og have sans for at kristne migranter har et behov for gudstjeneste på deres eget modersmål og i overensstemmelse med deres egen tradition. Lige som danskere i Sydslesvig og Canada og Japan har behov for at kunne holde gudstjeneste på dansk og efter dansk skik.

I selvbesindelsesprocessen er det klart, at det er forskellige sider af vores folkekirkeopfattelse som udfordres, alt efter hvilke etniske og kulturelle grupper de lokale indvandrere repræsenterer – der er langt fra de gamle assyriske kirker til evangelikale og pentecostale menigheder. Men udfordringer byder de alle på. Hvis vi altså tør lade os udfordre. Hvis vi først vover at møde de andre, og derefter at se både kærligt og kritisk på os selv, se på hvordan vi agerer som sogn, som menighed og som menighedsråd – ja så kan der bestemt komme noget godt ud af den nye situation.

Men det forudsætter at vi ser på vores egen kirke med både **kærlige og kritiske** øjne.

Kritiske fordi vi ikke skal forskanse os i selvfed bedreviden.

Kærlige fordi vi ikke skal nedgøre alt vores eget i næsegrus beundring, hvad enten det er over livsglæden og rytmerne og sangen, eller over de nytilkomnes måske mere biblicistiske syn på moral og livsførelse.

Der kommer ikke noget godt ud af at ville løbe fra sin egen måske noget forbeholdne kultur, men den kunne måske justeres lidt? Andre og mere livlige gudstjenesteformer kan minde os om at det er hele personen der er i kirke, ikke kun hovedet.

På samme måde tror jeg heller ikke på at vi blot kan overtage en enkel biblicistisk tilgang til kristendommen, og på den måde få alle folkekirkelige småsten fjernet fra skoene, men det kunne godt være at vi kunne lade os inspirere af deres mere tillidsfulde bibellæsning. Vores egen Søren Kierkegaard siger jo, at vi skal læse Biblen, som vi ville læse et brev fra den elskede.

Vi gør hverken de nytilkomne eller os selv nogen tjeneste ved at ville være som dem.

Udfordringen består i at besinde sig på sit eget og føle sig så meget hjemme i sin egen tradition, at vi tør møde de nytilkomne med åbenhed og arbejde kritisk med det der ikke længere er frugtbart i vores egen tradition.

I de vellykkede tilfælde begynder det måske med praktisk hjælp, fx ved at låne eller leje lokaler ud til en migrantmenighed og måske hjælpe med praktiske ting i kontakten med det danske samfund.

Derigennem kan der skabes relationer der efterhånden kan tåle meningsforskelle, fordi der opbygges et tillidsforhold, og det kan føre til samarbejde om visse velafgrænsede ting.

Og hvis det går rigtig godt, kan disse personlige relationer blive til gavn og glæde for integrationen, for de betyder at der er sparringpartnere med dansk kristen baggrund, som med lidt held kan være formidlere, når der opstår konflikter fordi nogle af indvandrerne bliver påvirket af danske værdier og reaktionsmåder, fx mellem 1. og 2. generations migranter.

I hele denne proces er det vigtigt at huske at vi selv har en betydelig indflydelse på hvilke konsekvenser tilstedeværelsen af et stigende antal kristne indvandrere får for den lokale sognekirke.

Vi har det som vi tager det – og vi får det som vi rå'r det.